

Autobiografski elementi u memoarima "Sedam dobrih godina" E. Kereta i "Ovo će boljeti" A. Kaya

Klinac, Daria

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:382923>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KULTURU, MEDIJE I MENADŽMENT
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ KULTURA, MEDIJI I
MENADŽMENT

DARIA KLINAC

**AUTOBIOGRAFSKI ELEMEN TI U
MEMOARIMA „SEDAM DOBRIH GODINA“ E.
KERETA I „OVO ĆE BOLJETI“ A. KAYA**

ZAVRŠNI RAD

MENTOR: doc. dr. sc. Katarina Žeravica

Osijek, 2022.

SAŽETAK

U ovom završnom radu pod nazivom *Autobiografski elementi u memoarima „Sedam dobrih godina“ E. Kereta i „Ovo će boljeti“ A. Kaya* predstaviti će se teorija autobiografskih žanrova, odnosno u radu se daje prikaz definicija i karakteristika autobiografskih podžanrova autobiografije i memoara na temelju kojih se dominantno bazira kasnija analiza odabranih djela „Sedam dobrih godina“ Etgara Kereta i „Ovo će boljeti“ Adama Kaya. Cilj je preispitati koji se autobiografski elementi daju iščitati u odabranim memoarima, na koji način su predstavljeni u odabranim djelima i koja im je funkcija. Ovaj rad jednako tako stavlja fokus na satiru i elemente satire u kontekstu prikaza autobiografskih elemenata, ali i osjetljivih tema koje su prikazane u memoarima „Sedam dobrih godina“ i „Ovo će boljeti“ i kako satira utječe na ton djela. Analizira se što pisci smatraju vrijednim kritike, kako gledaju na situaciju u kojoj se nalaze te zašto su odlučili pisati o odabranim temama.

Ključne riječi: Adam Kay, autobiografija, Etgar Keret, kritika sustava, memoar, satira

ABSTRACT

In this final paper entitled *Autobiographical Elements in the Memoirs "The Seven Good Years" by E. Keret and "This is Going to Hurt" by A. Kay*, the theory of autobiographical genres will be presented, i.e. the paper gives an insight into definitions and characteristics of autobiographical subgenres such as autobiography and memoir, which serves as a dominant basis for later analysis of the selected literary works "The Seven Good Years" by Etgar Keret and "This is Going to Hurt" by Adam Kay. The aim of the paper is to examine and questions what autobiographical elements can be read in the two selected memoirs, the way in which they are presented in the works and what function they have. The paper also places focus on satire and its elements in the context of the autobiographical elements as well as the depiction of sensitive topics and how it affects the tone of the work in the memoirs "The Seven Good Years" and "This is Going to Hurt". The analysis also covers the aspects of what the writers consider worthy of criticism and how they view the situation they are in, and why they decided to write about the topics they present in their works.

Key words: Adam Kay, autobiography, criticism of the system, Etgar Keret, memoir, satire

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Daria Klimac potvrđujem da je moj završni rad
pod naslovom Autobiografski elementi u memoarima "Sedam
dobrih godina" E. Kereta i dnevnničkim zapisima "Ovo će boljeti" A. Kapa
te mentorstvom doc. dr. sc. Katerina Žeravica

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, 23.9.2022.

Potpis

Jh

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. TEORIJSKI PRIKAZ AUTOBIOGRAFSKIH PODŽANROVA	3
2.1. Autobiografija	3
2.2. Memoari	4
2.3. Lažni memoari	7
2.4. Vrste memoara	7
3. ELEMENTI I KARAKTERISTIKE SATIRE	9
4. ANALIZA: „SEDAM DOBRIH GODINA“	11
5. ANALIZA: „DJELA OVO ĆE BOLJETI“	16
6. USPOREDBA DJELA	22
7. ZAKLJUČAK	24
8. LITERATURA.....	26

1. UVOD

Djela koja sadržavaju autobiografske elemente poznata su nam još od početaka razvoja književnosti zapadno-europskog kulturnog kruga. Kao prva autobiografija smatraju se „Ciceronova pisma“ koja su povjesničarima uspjela točno prikazati Rim toga vremena i tadašnji način života. Kao prve memoarske zapise može se navesti djelo „Ispovijesti“ svetoga Augustina u kojima datira svo duhovno putovanje. Autobiografski žanrovi počinju dobivati na popularnosti u šesnaestom stoljeću kada razni znanstvenici i religiozne osobe počinju pisati o svom životu i mislima. I kasnije kroz povijest, sve do današnjeg suvremenog doba ljudi su imali potrebu na papir zapisivati i prenositi svoje živote, podijeliti ih sa svojim suvremenicima i generacijama koje dolaze nakon njih, ponuditi im svoje uvide u bitne događaje kojima su svjedočili i to su radili na različite načine i s različitim ciljevima: neki su autobiografske elemente/podžanrove pisali s dozom humora, autoironično, a neki su se nerijetko obračunavali na taj način sa svojim suvremenicima, neistomišljenicima, društvenim sustavima i povijesnim mijenama zauzimajući kritički stav prema istima ili ih izvrćući satiri.

Budući da je jedan od glavnih fokusa ovoga rada propitivanje autobiografskih elemenata u odabranim suvremenim književnim djelima – „Sedam dobrih godina“ Etgara Kereta i „Ovo će boljeti“ Adama Kaya – prvi dio teorijskog dijela rada posvećen je autobiografskim podžanrovima, ponajviše autobiografiji i memoarima, prikazu njihovih definicija, karakteristika, svih onih elemenata koji ih povezuju, koji su im zajednički kao i onih koji prave razliku između ova dva autobiografska podžanra.

Drugi bitan aspekt ovoga rada jeste i proučavanje satire i njezinih bitnih osobina i karakteristika. Satira je prisutna u književnosti od njezinih samih početaka, kako u prozi tako i u lirici, a pisana je kao književno djelo ili kao stil koji se iščitava u nekom djelu, kao filter kroz koji autor promatra svijet oko sebe i reflektira o njemu. Nekada usko vezana uz književnost, danas se satira javlja i u drugim umjetničkim medijima: filmu, kazalištu, glazbi, likovnoj umjetnosti i drugim medijima (satirični internetski portali i slično). U ovome radu satira će biti promatrana isključivo u svojoj primarnoj vezi s književnosti.

Glavni dio rada predstavlja dubinska analiza odabranih djela. Fokus je na temama koje obrađuju i predstavljaju autori, način na koji to rade kombinirajući autobiografske elemente i satiru, poruka koju djelo želi poslati. Analizirana djela su odabrana zbog njihovog prikaza i implementiranja elemenata satire u okvir autobiografskih podžanrova kao i zbog načina na koji pisci pristupaju problematici koju žele prikazati i strukturi djela kojeg su napisali. Satira se u

ovom kontekstu iščitava kao namijenjena pripovijedanju loših iskustava i karakteriziranju likova pomoću kojih pisci mračne dijelove života nastoje prikazati na probavljiv i zabavan način. „Sedam dobrih godina“ autora Etgara Kereta (2013.) predstavlja klasičnu strukturu memoara kroz okno satire. Pisac prepričava događaje iz svog života bez nekog većeg kronološkog okvira s ciljem da naglasi samo one njemu važne trenutke. Dokumentira odrastanje svog sina u državi pogođenoj ratnim stanjem, te pokušava naći smisao u takvom surovom životu i okolnostima. Satira igra ulogu u naglašavanju apsurdnosti situacije kao što je život u državi pogođenoj ratom dok ostatak naprednog svijeta prolazi kroz najmirnije razdoblje povijesti. Drugo djelo „Ovo će boljeti“ autora Adama Kaya (2017.), prati strukturu dnevnika i bilješki ili zapisa, te je veći fokus stavljen na činjenice i kronologiju opisanih događaja. U ovom djelu kombinirajući satiru i autobiografske elemente autor dovodi u pitanje ljudsku empatiju prema drugima i kako se ona manifestira u profesionalnom okruženju i kriznim situacijama. Isto tako se naglašava i dovodi u pitanje zdravstvena infrastruktura britanskog zdravstvenog sustava i potrošnost medicinske radne snage u Velikoj Britaniji. Satirom se naglašava osjetljivost ljudskih odnosa i osjetljivost čovjekove psihe za vrijeme zdravstvene krize.

Nakon pojedinačnih analiza odabranih djela slijedi usporedba dvaju djela. Uspoređuju se i načini na koji pisci predstavljaju svoju okolinu i svakodnevicu, te kako ona utječe na njihove živote. Također se uspoređuje na koji način su oba pisca koristili autobiografske elemente i satiru u svojim djelima. Uspoređuju se i analiziraju razlike između oba djela, a zatim i paralele i ono po čemu su slični. Svi dobiveni uvidi upisani su u zaključak na kraju rada.

2. TEORIJSKI PRIKAZ AUTOBIOGRAFSKIH PODŽANROVA

Tri glavne varijante pisanja, koja se koriste za pričanje životne priče, su biografija, autobiografija i memoari. Glavne razlike se mogu svesti na stil pisanja, karakterizaciju likova i kakav ton i osjećaje u čitatelju pisac pokušava ostvariti. Ukratko biografija je životna povijest pojedinca koju je napisao netko drugi. Biografija je ne fiktivno djelo koje daje objektivni prikaz života neke osobe. Autobiografija je priča o životu neke osobe napisana od strane te iste osobe, a memoari su zbirka sjećanja koje je napisala ta ista osoba. Stoga možemo reći da je glavna razlika između biografije i autobiografije je u tome što autor biografije nije subjekt. Biografija može biti napisana o nekome tko je još uvijek živ ili o nekome tko je živio prije mnogo godina. Zanimljivo je napomenuti i postojanje biografija o subjektima kao što su životinje. (J.Schwartz: Ruffian: Burning From The Start, Vicki Myron: Dewey: The Small-Town Library Cat Who Touched the World).

Do zabune dolazi zbog toga što se sva tri žanra, memoari, autobiografije i biografije, fokusiraju na prikaz nečije životne priče. Potrebno je razraditi elemente kao što su karakteristične strukture pisanja, karakterizacija likova i tako dalje. Tek tada se može odrediti pravi žanr djela. Međutim i onda kada se odrede karakteristike može doći do preklapanja definicija žanrova. Stoga je potrebno u obzir uzeti i autorov stav prema vlastitom djelu i ono što je želio postići njime.

2.1. Autobiografija

Autobiografije često pišu poznate i važne ličnosti, dok memoare i biografije može pisati svatko, tko to želi, poznat ili ne. U nekim slučajevima, autobiografija se stvara iz nečijeg dnevnika ili memoara. Kada se koriste dnevnici, autor ih mora organizirati kako bi stvorio kronološku i kohezivnu priču. Priča može imati *flashbackove* kako bi opisala određeni događaj, ali glavna priča treba slijediti kronološki redoslijed od autorovog ranog života do trenutnih događaja. Jedna od glavnih razlika između autobiografije i biografije je ta da su autobiografije subjektivnije. To je zato što ih je napisao sam subjekt te on iznosi činjenice na temelju vlastitih sjećanja na određenu situaciju, što može biti pristrano. Priča pokriva autorova mišljenja o određenim temama i daje prikaz njihovih osjećaja dok se snalaze u određenim situacijama. Te su priče također vrlo osobne jer se radi o osobnom prikazu autorova života, a ne o biografiji u kojoj treća strana piše o određenoj osobi. Pokraj svega toga najvažniji je činjenični pogled na događaje i ispričane situacije.

Autobiografija je danas postala glavni predmet istraživanja i rasprava te mjesto za postavljanje pitanja o konstrukciji sebe i svoga uma, određenih subjekta, prirode jezika, te odnosa između čitatelja i pisca i njihovog odnosa s vremenom, isto tako i način na koji autobiografija čitateljima pomaže u samospoznaji i spoznaji čovjeka i svijeta općenito. Granica između fikcije i autobiografije posebno je tanka; često koriste čak i slične tehnike. Razliku prvenstveno čini neizrečeni pakt između pisca i čitatelja: čitatelj obustavlja nevjericu i obećava prihvatiti autorovo djelo kao istinu; kada je povjerenje narušeno, granice postaju zamagljene, a autobiografija postaje fikcija. (Satchidanandan 2001. str. 5-12.)

2.2. Memoari

Memoari su priča napisana iz perspektive autora, o važnom dijelu njihova života. Često se povezuje s autobiografijom, ali postoji nekoliko važnih razlika. Autobiografija je također napisana iz autorove perspektive, ali priča obično obuhvaća cijeli njihov život. Iako je subjektivan, prvenstveno je usredotočen na činjenice na cijelom vremenskom slijedu njihovog života. Autorovi osjećaji i pretpostavke središnji su dio pripovijesti. U kontekstu memoara autor priča priču kako je se sjeća, a ne kako bi nešto dokazao. Autori memoara će često odabrati posebno važan ili zanimljiv dio svog života o kojem će pisati, a zanemariti ili ukratko sažeti ostatak. Ponekad će izabrati temu ili koncept i ispričati priče iz različitih dijelova svog života koje prikazuju njihov značaj za njih ili se povezuju.

Memoari tumače osobnu prošlost; a povijest kolektivnu. Memoari, budući da su ispričani u prvom licu, neopozivo su subjektivni, povijest, budući da je napisana neosobnim glasom, tobože je objektivna; memoari su um, pisanje, zamrznuto u određenoj vremenskoj točki; povijest iako često ne uspijeva u zadatku, potiče na transcendenciju. (Knight 2007. str. 12 - 24)

Usko povezani s, i često pogrešno zamijenjeni s autobiografijom, memoari se uglavnom razlikuju po stupnju naglaska koji se stavlja na vanjske događaje; dok se pisci autobiografija prvenstveno bave samima sobom kao temom, pisci memoara obično su osobe koje su igrale uloge u povijesnim događajima i čija je glavna svrha opisati ili interpretirati takve događaje. Engleski građanski ratovi u 17. stoljeću proizveli su mnoge takve memoare, od kojih su najznačajnija memoari Edmunda Ludlowa i Sir Johna Reresbyja. Francuzi su se posebno istaknuli u ovom žanru; jedan od najvećih memoarista svog vremena bio je Duc de Saint-Simon, čiji *Mémoires* (pokrivaju rane 1690-e do 1723.), poznati po svojim prodornim skicama karaktera, pružaju neprocjenjiv izvor informacija o dvoru Luja XIV. Još jedan od velikih francuskih memoarista bio je François-René, vicomte de Chateaubriand, koji je posljednje

godine svog života posvetio svojim *Mémoires d'outre-tombe* (1849–50; “Memoari s onu stranu grobnice”). U 20. stoljeću mnogi ugledni državnici i vojnici opisali su svoja iskustva u memoarima. Značajne reminiscencije na Drugi svjetski rat su memoari engleskog vikonta Montgomeryja (1958.) i *Mémoires de guerre* Charlesa De Gaullea (1954.–59.; Ratni memoari, 1955.–60.).¹

Postoje različite vrste autobiografskog pisanja. Razlika između autobiografije i memoara ili skupa memoara je složena i zbunjujuća. Mislilo bih se da je memoar širi izraz, šireg izraza za ta dva, a autobiografija da je jedna od njegovih varijanti. Memoari su gotovo svaki zapis činjenica, zapisan za sebe ili za upotrebu u većem sastavu, a autobiografija je memoar o životu pisca. (Seidensticker 1999. str. 45-46)

Dok su memoari povijesno definirani kao potkategorija biografije ili autobiografije od kasnog 20. stoljeća, žanr se razlikuje u obliku, predstavljajući užu fokus. Biografija ili autobiografija pričaju priču nečijeg života, dok memoari često pričaju priču o određenom događaju ili vremenu, kao što su posebni trenuci i prekretnice iz autorova života. Autobiografije se ponekad smatraju oblikom povijesti i koriste se kao izvorni materijal za povjesničare. Iako je moguće da i autobiografi i memoaristi pogriješe u svojim činjenicama, za autobiografa koji je stvarao povijest ili svjedočio povijesno važnim događajima važnije je prikazati ih točno.²

Razlika između memoara i autobiografije je u tome što se memoari nastoje usredotočiti na razmišljanje i uspostavljanje emocionalne veze, a ne na jednostavno predstavljanje činjenica o subjektovu životu. Autor koristi svoja osobna saznanja i iskustva kako bi ispričao intimnu i emotivnu priču o privatnim ili javnim događanjima u svojem životu. Autor može biti osoba u priči ili je može napisati bliski član obitelji ili prijatelj koji ga je dobro poznao. Tema je namjerno fokusirana i ne uključuje biografske ili kronološke aspekte autorova života osim ako su smisleni i relevantni za priču.

Motivacija pisanja memoara je više tema i stil, a manje pisac kao povijesna ili kulturna ličnost. Kad čitatelji uzmu autobiografiju u ruke, očekuju da će započeti autorovim djetinjstvom, nastaviti kroz mladu odraslu dob i srednju dob, sve do vremena pisanja. Način pisanja memoara također se jako razlikuje od pisanja autobiografije. Dok autobiografije naglašavaju činjenice, memoari se fokusiraju na osobno iskustvo, intimnost i emocionalnu istinu - autori memoara često se igraju sa svojim sjećanjima i stvarnim životom kako bi ispričali dobru i zabavnu priču.

¹ <https://www.britannica.com/topic/memoir-historical-genre> [pristup: 20.09.2022.]

² <https://bookriot.com/difference-between-memoir-and-autobiography/> [pristup: 20.09.2022]

Iz tog razloga, memoari nisu vezani za formalna očekivanja uz kronologiju ili činjeničnu točnost.³

Važan pojam u kojem se memoari dijele od autobiografije je slijed vremena. Dok se autobiografija fokusira na prikaz radnje u kronološkom slijedu, memoari biraju jednu ili više točaka u autorovu životu i fokusiraju se samo na njih i oko njih grade ostalu radnju. Memoari također mogu započeti u bilo kojem trenutku života i mogu se slobodno kretati u vremenu i mjestu. Memoari mogu djelovati osobnije i intenzivnije od autobiografije jer se više fokusiraju na emocije autora. Može se reći da se memoari više fokusiraju na to da kažu osobnu istinu koja je prava istina za autora, dok se autobiografija fokusira da ispriča činjeničnu istinu. Autor memoara prenosi poruku kroz vlastito iskustvo te činjenice i istina postaju sekundarni ako se poruka uspješno prenese, dok se autobiografijom autor služi kako bi ispričao slijed događaja i čitatelj je slobodan protumačiti ili ne protumačiti poruku koja je možda prenesena kroz djelo. Memoari mogu djelovati osobno i intenzivno, te stavljaju veći naglasak na unutarnje iskustvo, misli i osjećaje pisca u vrijeme opisanih događaja dok se autobiografija možda neće činiti tako osobnom nego više kao čitanje o nekoj osobi iz neovisne perspektive. Ove dvije vrste može biti teško razlikovati jer obje govore osobnu priču i često se preklapaju u sadržaju. Autobiografije se uglavnom fokusiraju na redoslijed događaja koji su se dogodili tijekom ili prije autorova djetinjstva, dok memoari tipično započinju u bilo kojem trenutku.

Isto tako kao što postoje i razlike postoje i pisci koji tvrde da ta dva žanra nemaju razlike, te svrstavaju obje vrste pod istim imenom tvrdeći da memoari i autobiografije imaju više sličnosti nego različitosti. Istina je da je glavna i jedina velika razlika između dva žanra kronološka struktura i odnos prema čitatelju te nije rijetkost da se oba žanra preklapaju i imaju slične elemente. Stoga najviše ovisi o čitatelju i autoru da li će poneko odabrano djelo smatrati autobiografijom ili memoarom.

Može se zaključiti da su autobiografije formalnije od memoara jer naglašavaju činjenice. Autobiografije često prikazuju priče bliske ili točno kako su se dogodile, što znači da često sadrže jasan jezik i kronološku naraciju. Činjenice se provjeravaju kako bi se osigurala točnost. Dok su autobiografije književna vrsta u kojoj poznati pojedinci mogu podijeliti činjenice iz svojih života vlastitim riječima, memoari su format u kojem pisci koriste svoje životno iskustvo

³ <https://www.masterclass.com/articles/memoir-and-autobiography-learn-the-differences-and-tips-for-writing-memoir-and-autobiography#what-is-an-autobiography> [pristup: 20.09.2022.]

u službi neke veće teme ili ideje. Čitatelj bi mogao uzeti memoare jer ga zanima tema, a ne zato što želi čitati o piscu.

2.3. Lažni memoari

Zanimljivo je spomenuti i koncept lažnih memoara koji su postali popularni krajem dvadesetog stoljeća. Memoari ispunjeni lažnim iskustvima i koji su postali popularni, te su poslije razotkriveni kao izmišljeni. Možda najpoznatiji lažni memoar je „Fragments: Memories of a Wartime Childhood“ autora Binjamina Wilkomirskog. Wilkomirskijev memoar je nagrađivano djelo o njegovu preživljavanju holokausta, međutim više povjesničara je utvrdilo da je memoar pun laži. Iako Wilkomirski tvrdi da je memoar istinit, mnogi se danas s time ne slažu jer je utvrđeno da pati od neuroloških problema uzrokovanim teškim djetinjstvom. Wilkomirski je konstruirao svoju priču od sažetaka knjiga, članaka, filmova, dokumentaraca, usmenog pripovijedanja kao i iskustava iz svog stvarnog života koji, naravno, nisu izravne replike onoga što on opisuje kao svoju priču. Može biti da je pomiješao fikciju i činjenice i više nije mogao razlikovati izvor informacija.⁴

Ostali poznati memoari uključuju „The Cradle of the Deep“ autorice Joan Lowell u kojem opisuje svoje djetinjstvo tijekom kojeg je sa svojom obitelji plovila Tihim oceanom i južnim morima. Mjesec dana nakon što je „The Cradle of the Deep“ objavljena, susjedi njezine obitelji rekli su za San Francisco Chronicle, da je autorica veći dio djetinjstva provela kod kuće na Berkeleyju. Lowell je doista imala oca kapetana i putovala je njegovim brodom, ali samo na kratkim boravcima s majkom.⁵

2.4. Vrste memoara

Kako ne postoji određen broj ljudskih iskustava, tako ne postoji ni točan broj podvrsta memoara. Tako se svaki memoar ne može staviti u samo jednu kategoriju već spadaju u više različitih. Ipak mogu se odvojiti tri vrste i tri forme memoara koji se najčešće pojavljuju.

Tri forme uključuju: 1) antologiju odnosno zbirku kratkih priča o aspektima života, koje su grupirane oko određene teme ili koncepta. Redoslijed može biti kronološki ili kroz ponavljajuće reference. Autor može pisati jednu po jednu priču, što štedi vrijeme jer se svaka može pisati kako inspiracija dođe; 2) format kratke knjige koji je idealan za zapisivanje različitih razdoblja života bez obzira na to kako će se kronološki uklopiti u cijelo djelo. Može se objaviti kao e-

⁴ <https://www.grin.com/document/341320> [pristup: 20.09.2022.]

⁵ <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2008-mar-14-et-cradle14-story.html> [pristup: 20.09.2022.]

knjiga od 10 000 do 30 000 riječi. Stoga je idealan kao uvod za nekakav dulji rad. Bez obzira na svrhu, kratki memoari dobar su način za dijeljenje određenog dijela ili razdoblja života u informativne, obrazovne ili zabavne svrhe; 3) osobni esej fokusira se na unutarnji život autora. Autor dijeli svoja stajališta o duhovnosti, odnosima, vjeri, umjetnosti, znanosti i drugim idejama koje ga oblikuju. Drugim riječima, ovaj oblik memoara omogućuje čitateljima da zavire u autorove razloge za donošenje određenih odluka i bolje ih razumiju.⁶

Osim tri forme također se dijele i na detaljnije vrste vezane uz tematiku poput: 1) Transformacijski memoari napisani su nakon što je autora zatekao neki veliki izazov. Ove priče gotovo uvijek uključuju temu iskupljenja, bilo da je postignuto ili izostalo, te teme o pronalasku novog načina života i smisla. Primjer za transformacijski memoar je „Trove: A Woman's Search for Truth and Buried Treasure“ autorice Sandre A. Miller. Miller je provela život u potrazi za zakopanim blagom. Kao dijete, uvježbavala se pronalaziti stvari: ispuštene ukosnice, komadiće razbijenog stakla, odbačene upaljače. Želeći pobjeći od svojih nestalnih roditelja i često nesretnog djetinjstva, Miller je u svakom od ovih predmeta pronašla dublje značenje i mnogo nade. 2) Ispovjedni memoari su neumoljivo hrabri. Autor dijeli bolne ili teške tajne o sebi ili svojoj obitelji i kako je to utjecalo na njih. Često nam daje uvid u velika povijesna događanja i centrira svoju radnju tada. 3) Memoari profesionalaca ili slavnih pokrivaju važne trenutke u autorovom usponu do slave i uspjeha. Mogu biti slavne osobe, ali i ljudi koji su poznati samo u svom polju. Primjer za ispovjedni memoar: „Running with Scissors“ autora Augusten Burrough: Priča o odmetnutom djetinjstvu u kojem su pravila bila nečuvena, a božićno drvece stajalo cijelu godinu, gdje se Valium trošio poput slatkiša, a ako stvari postanu dosadne, aparat za terapiju elektrošokovima mogao je pružiti zabavu. Primjer za memoar slavnih: „I Am Malala“ autorice Malale Yousafzai. Malalin čudesan oporavak od pokušaja ubojstva odveo ju je na neobično putovanje iz udaljene doline u sjevernom Pakistanu do dvorana Ujedinjenih naroda u New Yorku. Sa šesnaest godina postala je svjetski simbol mirnog prosvjeda i najmlađa dobitnica Nobelove nagrade za mir. 4) Putopisi opisuju autorova putovanja svijetom i krajolikom i pruža priliku da čitatelj upozna vrijeme i mjesto kroz autorova iskustva. Primjer za putopis: „Wild“ autorice Cheryl Strayed. Bilježi užase i užitke jedne mlade žene koja maršira naprijed unatoč svim izazovima na putovanju koje ju je razbjesnilo, ojačalo i naposljetku izliječilo.⁷

⁶ <https://prowritingaid.com/art/942/selecting-and-writing-a-memorable-memoir-.aspx> [pristup: 20.09.2022.]

⁷ <https://celadonbooks.com/what-is-a-memoir/> [pristup: 20.09.2022.]

3. ELEMENTI I KARAKTERISTIKE SATIRE

Satira je upotreba humora i ironije u svrhu nasmijavanja čitatelja i ismijavanja najčešće neke političke teme, iako se može primjenjivati na religiju, ostale sisteme, ali i svakodnevicu. Razlikuje se od humora, jer humor može biti nešto što vas nasmijava sa ili bez društvenog komentara. Također obično ima neki pretjerani aspekt koji ga pretvara iz uobičajene komedije u satiru. Primjer satire je djelo anglo-irskog pisca Jonathana Swifta zvano „Gulliverova putovanja“. U „Skromnom prijedlogu“ tvrdio je da je najbolji način za rješavanje irske gladi jesti djecu. Bila je to oštra satira protiv engleske zloupotrebe Irske. Međutim, neki ljudi su esej shvatili zdravo za gotovo i bili zaprepašteni (ili još gore, podržali) njegov argument. To je problem sa satirom - ponekad ljudi misle da ste ozbiljni u vezi s onim što govorite, umjesto da budu ozbiljni u vezi s onim što ismijavate. (LeBoeuf, 2007. str. 10)

Satira je u književnosti vrsta društvenog komentara. Pisci koriste pretjerivanje, ironiju i druga sredstva kako bi ismijavali određenog političara, društveni običaj ili tradiciju ili bilo koju drugu prevladavajuću društvenu figuru ili praksu koju žele komentirati i dovesti u pitanje. Satira ostaje moćno oruđe u suvremenoj kulturi. Osobito su film i televizija bili važni nositelji satire tijekom posljednjih nekoliko desetljeća. Postoje tri glavne vrste satire, od kojih svaka ima različitu ulogu:⁸ Horacijeva satira je komična i nudi lagane društvene komentare. Namijenjen je ismijavanju osobe ili situacije na zabavan način; Juvenalska satira je više mračna nego komična. Namjera je govoriti istinu moćnicima; Menipovska satira donosi moralni sud o određenim uvjerenjima, poput homofobije ili rasizma. Može biti komična i lagana, poput Horacijeve satire - iako može biti i oštra kao Juvenalova satira.

Ono što satiru izdvaja od ostalih oblika društvenog i političkog protesta i komentara je humor. Satiričari koriste ironiju i pretjerivanje kako bi izrugivali ljudske greške i kako bi se ispravilo ljudsko ponašanje. Horacijeva satira je razigrano zabavna i pokušava unijeti promjene pažljivo i sa razumijevanjem. Juvenalska satira je više okrenuta kritici. Satira ne potiče uvijek promjenu ponekad može i podijeliti ljude, a nekad može biti i veza između ljudi. Satira je bila vrlo popularna u Europi u osamnaestom stoljeću. „U Engleskoj je ovo zlatno doba satire“ uključivalo Alexandera Popea i Jonathana Swifta. Međutim satira je izgubila popularnost tijekom devetnaestog stoljeća, izuzevši primjere poput Marka Twaina. U dvadesetom stoljeću

⁸ <https://www.masterclass.com/articles/memoir-and-autobiography-learn-the-differences-and-tips-for-writing-memoir-and-autobiography#what-is-an-autobiography> [pristup: 20.09.2022.]

satira je više težila biti Juvenalijanska. Čini se da satira ponovno doživljava renesansu u dvadeset prvom stoljeću s popularnosti političke satire. (Bloom E. str. 60)

Osim što je klasični žanr, satira je, barem od kasnih 1400-ih, prije svega stav, tehnika te etički i moralni kodeks. Upravo taj razvoj omogućuje joj infiltraciju u tradicionalne književne žanrove. Teško da postoji razdoblje književne povijesti u kojem su poteškoće u definiranju pojma satire očitije nego u ranom modernom dobu, razdoblju u kojem je pojam žanra još uvijek bio donekle nejasan i čija je satirična produkcija posebno bogata. (Renner, 2014. str. 377-424)

Neizravna satira je za razliku od manje fokusirane kritike čovječanstva ili društva, ona koja se nalazi u bajkama ili basnama, zvana „općom satirom“, stvara fiktivni svijet koji se poziva na stvarni svijet - to jest, alegorijski svijet - kako bi kritizirala stvarni svijet. Autor selektivno koristi aluzije, simbole i analogije kako bi uputio čitatelja da napravi veze na odgovarajućim osovinama između alegorijskog i stvarnog svijeta.

Iako se u povijesti uglavnom samo odnosila na kritiku prema politici i religiji može se zaključiti da se u modernijem obliku definira i kao bilo koja vrsta crnog humora s ciljem da olakša tenzije dok prikazuje neku problematičniju ili ozbiljniju tematiku. U takvom obliku se najčešće pojavljuje satira u žanrovima autobiografije i djelima koja će biti analizirana u ovom radu. Osim politike isto tako može se koristiti i kao kritika prema bilo kojoj instituciji ili društvenoj demografiji. U navedenim djelima se uglavnom koristi u smislu kritike sistema, te pronalaženja načina na koji ispričana priča može biti prikazana na originalniji i strukturno svježiji način, nego kad bi bila napisana kao obična autobiografija.

4. ANALIZA: „SEDAM DOBRIH GODINA“

Prvobitna ideja za djelo je bila kao zbirka kratkih priča, međutim Keret se odlučio objediniti ih u jedno samostalno djelo. Radnja je predstavljena kronološki, međutim pisac se tog pravila ne drži strogo, te nam kao kontekst vremena daje samo informaciju o dobi svoga sina.

Keret otvara djelo tako što priča o danu kada se rodio njegov sin Lev. Za vrijeme poroda se odvija teroristički napad, međutim dok doktori žure oko njega kako bi zbrinuli nove pacijente i vani se čuju sirene, on ostaje čekati da se Lev rodi i ne razmišlja previše o napadu. Slijedi interakcija njega i novinara u kojoj ga novinar pita imali ikakve informacije o napadu koji se trenutno događa, a on govori kako nema postavlja glavni ton memoara, dok se u pozadini odvija rat i konflikt dviju država, Keret i ostali stanovnici nastoje živjeti uobičajenim životom i Keret sebe postavlja kao pozadinskog lika dok se u državi i politici odvija nered.

Šest sati kasnije, patuljak s kablom koji mu visi na pupku izlazi iz vagine moje žene i odmah počinje plakati. Pokušavam ga smiriti, uvjeriti ga da nema razloga za brigu. Da će se do njegovog odrastanja sve riješiti ovdje na Bliskom istoku⁹. (str. 11)

Ušuti i onda razmisli o svom sljedećem potezu. Trebao bi biti naivan - s obzirom na to da je novorođenče - ali čak ni on to ne vjeruje, a nakon sekunde oklijevanja i malog štucanja, ponovno počne plakati¹⁰. (str. 11)

Ljudi osjećaju svoju smrtnost više nego igdje drugdje na planetu¹¹. (str.10)

Ono što proizlazi iz ove mračne stvarnosti niz je uzvišeno apsurdnih razmišljanja o svemu, od predstojeće vojne službe Keretova trogodišnjeg sina do terorističkog načina razmišljanja iza mobilne igre *Angry Birds*. Keretova obitelj uživa igrajući *Angry Birds*, dok ne shvate da bi to mogla biti alegorija za njihovu stvarnu situaciju u životu i ratno stanje u državi. Ubrzo antagonisti igre počinju bivati uspoređivani s pravi ljudima i motivi protagonista s događajima iz pravog života.

Ispod ljupke površine smiješnih životinja i njihovih slatkih glasova, Angry Birds je zapravo igra koja je u skladu s duhom vjerskih fundamentalističkih terorista...igra u kojoj ste spremni

⁹ Six hours later, a midget with a cable hanging from his belly button comes popping out of my wife's vagina and immediately starts to cry. I try to calm him down, to convince him that there's nothing to worry about. That by the time he grows up, everything here in the Middle East will be settled.

¹⁰ He quiets down and then considers his next move. He's supposed to be naive — seeing as how he's a newborn — but even he doesn't buy it, and after a second's hesitation and a small hiccup, he goes back to crying.

¹¹ People feel their mortality here more than anywhere else on the planet.

*žrtvovati svoj život samo kako biste mogli uništiti kuće nenaoružanih neprijatelja i uništiti njihove žene i djecu unutra.*¹²(str. 85)

Kroz radnju memoara može se uvidjeti da unatoč socio-političkoj klimi i ratnom stanju u državi, Keret nastoji svoj poslovni i obiteljski život održati ispunjenima. Te tako osim svoje uže obitelji priča i o svojoj široj obitelji, uključujući roditelje, brata, sestru i nećake.

On sam nije religiozan „*Ja, kad je riječ o vjeri, nemam B-ga*¹³“ (str. 77), ali njegova sestra živi sa svojih jedanaestero djece u Mea Shearimu, poznatoj kao najortodoksnija četvrt Jeruzalema. U poglavlju „*Moja ožalošćena sestra*“ Keret izražava svoje užasnuće zbog njenog vjerskog izbora: *Prije devetnaest godina, u maloj svadbenoj dvorani u Bnei Braku, moja starija sestra je umrla.*¹⁴ (str. 77)

Fraza „starija sestra je umrla“ ponavlja se više puta kako bi se stvorio željeni ritam u poglavlju i kako bi se naglasilo autorovo nezadovoljstvo sa sestrinom odlukom. Međutim na kraju poglavlja ispriča dirljivu priču kako je postigao barem nekakvo pomirenje sa sobom u vezi sestrine situacije i kako će oduvijek, bez obzira na sve, biti obitelj.

O svom bratu Keret piše kako je veliki kreativac kojemu nije mjesto u ovakvoj državi. Do izražaja dolazi priča o tome kako je njegov brat bio kažnjen od strane vojske kada je tijekom svoje vojne dužnosti napravio orla od papira. Međutim čak ga i zatvor i kazna nisu odvratili od umjetnosti i drugačijeg stila života, te se on naposljetku sa djevojkom seli na Tajland.

Keret se isto tako dotiče braka i svog odnosa sa suprugom. Ovako glasi rečenica iz poglavlja „*Ispravno i dobro*“, koji opisuje njihovu strastvenu raspravu o njegovom običaju pozivanja taksista koji trebaju koristiti kupaonicu do njihovog stana u Tel Avivu. Tvrdeći da mu je neugodno reći ne i da pustiti ih u stan znači učiniti dobro djelo: *Moja žena kaže da sam previše dobar, dok ja tvrdim da je ona samo vrlo, vrlo loša osoba.*¹⁵(str.155)

Osim bezazlenih nesuglasica Keret i njegova supruga ulaze i u ozbiljne rasprave o Levovoj budućnosti. Nakon što ga je majka u parku pitala je li razmišljao hoće li mu sin, tada star samo tri godine, ići u vojsku, Keret se iznenadio što je njegova supruga već donijela odluku. „*Ne*

¹² Under the adorable surface of the funny animals and their sweet voices, Angry Birds is actually a game that is consistent with the spirit of religious fundamentalist terrorists...a game in which you are prepared to sacrifice your life just so you can destroy the houses of unarmed enemies and vaporize their wives and children inside.

¹³ Me, when it comes to religion, I have no G-d.

¹⁴ Nineteen years ago, in a small wedding hall in Bnei Brak, my older sister died

¹⁵ My wife says I'm too nice, while I claim she's just a very, very bad person.

želim da ide u vojsku“¹⁶(str. 54), rekla je. „Bi li radije da se tuđa djeca bore umjesto njega?“¹⁷(str. 54) upitao se Keret. “Kažem da smo mogli postići mirno rješenje prije mnogo vremena, i još uvijek možemo,”¹⁸(str. 54) odgovorila je, „ali ne ako izraelski čelnici znaju da je većina ljudi poput vas: neće oklijevati staviti svoju djecu živi u neodgovornim rukama vlade.”¹⁹(str. 54) Keret smatra da bi trebali ostati neutralni, te pustiti Leva da sam odluči dok njegova supruga smatra da se djeca odgajaju od malena da se klone rata. Rasprava završava kad ih jedan dan Lev prekine u svađi shvate da nema smisla raspravljati o nečemu što je još daleko. Ulazak sina u sobu i prekida svađe ne ukazuje samo na to da je svađa bezazlena, već i da im je sin najvažniji, te će radi njega staviti sa strane bilo kakvu svađu

Pisac koristi elemente ironije kako bi na zabavniji i smješniji način ukazao na ozbiljne političke probleme svoje države, te kao paralelu vuče svoje iskustvo sa svojim sinom i vijest o političaru koji završava na sudu radi pranja novca. Kroz razgovor sa sinom zaključuje kako određeni ljudi na višim pozicijama smatraju sebe oslobođenim od pravila namijenjena za obične građane, te misle kako ih mogu prekršiti bez ikakvih posljedica. Postoji Levovo inzistiranje da je mačka, što ga oslobađa svih ljudskih odgovornosti ili pravila: *Ako djeca ne smiju jesti slatko u školi, zašto misliš da ti smiješ?* 'Zato što ja nisam dijete.' Lev se podlo nasmiješio. 'Ja sam mačka!' 'Ti si što?' 'Mijau', odgovorio je Lev tihim glasom. 'Mijau mijau mijau...' ²⁰(str. 96)

Godinama sam se uzaludno borio sa sobom pokušavajući shvatiti zašto su tako dobrostojeći uspješni ljudi odlučili prekršiti zakon riskirajući kaznu i prijezir kad već imaju sve. Ali nakon razgovora s Levom sve je postalo jasno. Ti ljudi poput mog sina varaju, krađu i lažu samo zato što su sigurni da su mačke. A kao ljupka krznena bića koja vole mlijeko, ne moraju se pridržavati istih pravila i zakona koje moraju poštivati sva ona znojna dvonoga stvorenja oko njih.²¹(str. 96)

¹⁶ I don't want him to go into the army.

¹⁷ Would she rather have other people's children fight instead?

¹⁸ I'm saying that we could have reached a peaceful solution a long time ago, and we still can.

¹⁹ But not if Israeli leaders know that most people are like you: they won't hesitate to put their children's lives into the government's irresponsible hands.

²⁰ 'If kids are not allowed to eat sweets at school why do you think you can?' 'Because I'm not a kid.' Lev smiled a pudgy sneaky smile. 'I'm a cat!' 'You're a what?' 'Meow' Lev answered in a soft purry voice. 'Meow meow meow...'

²¹ For years ive struggled in vain to understand why such well heeld successful people chose to break the law risking punishment and scorn when they already have everything. But then after that heart to heart with Lev it all became clear. Those men just like my son cheat nad steal and lie only because they're sure they are cats. And as adorable furry cream loving creatures they dont have to obay by the same rules and laws all those sweaty two legged creatures around them have to obey.

Keret, sin roditelja koji su preživjeli holokaust, imao je više susreta s antisemitizmom u Europi, međutim kako bi zadržao ton memoara ipak kao primjer navodi scenu u kafiću u kojoj je zbog nesporazuma mislio da je došao u kontakt s antisemitom, ali je ustvari samo krivo čuo.

Poljski arhitekt, inspiriran Keretovom minimalističkom prozom, vidio je maleni prolaz između dviju zgrada u gradu i „*taj prolaz mi je rekao da ti moram ondje sagraditi kuću.*“²²(str. 152) Keret odbacuje arhitektovo nadahnuće, ipak arhitekt je uporan, na kraju šalje crtež uske trokatnice. Keret ga donosi majci, koja prepozna to mjesto, prolazila je tuda dok je tijekom drugog svjetskog rata švercala hranu u Varšavski geto. Rođena u ovom gradu 1934. godine, preživjela je holokaust, ali njezina obitelj nije. Iako se nikada nije vratila, ponosna je na uspjeh svoga sina u Poljskoj. U poglavlju „Džem“ opisuje izgradnju nove kuće, otprilike četiri metra široke instalacije u Varšavi u blizini mjesta gdje je obitelj njegove majke živjela u židovskom getu. Keret objašnjava kako se ne misle zapravo preseliti tamo već je izgrađena simbolički i na spomen njegove obitelji u Poljskoj.

*I osjećam da smo moja majka i ja sada ispunili želju mog djeda i naše ime ponovno živi u gradu u kojem gotovo da nema traga mojoj obitelji.*²³(str. 153)

Poglavlje "Shiva" prepričava događaj koji se dogodio dok je promatrao sedmodnevnu žalost nakon očeve smrti. Keretovi brat i sestra, svi vrlo različiti ljudi koji su odabrali različite životne putove, okupljaju se nakon očeve shive kako bi zajedno tugovali i prisjećali se djetinjstva skupa. Ortodoksni rođak ispriča Keretu priču o nereligioznom očevom pothvatu.

*Te noći kada su zadnji posjetitelji otišli i moja majka je otišla spavati, samo moja sestra, moj brat i ja smo ostali u dnevnoj sobi. Moj brat puši cigaretu gledajući kroz prozor, a moja sestra još uvijek sjedi na svojoj niskoj stolici, uskoro ćemo svi otići spavati u naše sobe iz djetinjstva, naši su ih roditelji ostavili točno onakve kakve su bile kad smo otišli, kao da su znali da ćemo se jednog dana vratiti*²⁴.(str. 145)

Shiva završava sutra, moja sestra će se vratiti u ortodoksnu četvrt Mea Shearim, a moj brat će se vratiti u Tajland, ali do tada još uvijek možemo zajedno popiti šalicu čaja i pojesti striktno košer kolačiće koje sam donio za sestru iz posebne trgovine, upijati priče koje smo čuli o našem

²² that gap told me that I had to build you a house there.

²³ And I feel that my mother and I have now fulfilled my grandfather's wish, and our name is alive again in the city where almost no trace of my family is left.

²⁴ That night when the last of the visitors have left and my mother has gone to bed only my sister my brother and i are left in the living room my brother is smoking a cigarette staring out the window and my sister is still seated on her low stool, soon we will all go to sleep in our childhood room, our parents left our rooms exactly as they have been as if they knew we will come back one day.

*ocu tijekom tjedna žalosti i biti ponosni na svog tatu bez isprike ili kritike baš onako kako bi djeca trebala biti.*²⁵(str.146)

Ovaj memoar je primjer glavne razlike između autobiografije i memoara, odnosno element u kojem je memoar namijenjen prenijeti osjećaj na čitatelja i pisac to uspijeva tako što piše o određenim, istaknutim događajima koji se događaju u slijedu odabranih sedam godina. U djelu postoje i neke političke i svjetske vijesti koje pisac navodi kako bi nam lakše bilo razlučiti da se radi o stvarnim događajima, a ne fikciji, međutim bez obzira da li su svi događaji izmišljeni, izdramatizirani ili samo inspirirani pravim događajima, poruka je prenesena uspješno, a to je da pisac stavlja obitelj na prvo mjesto u svom životu i zato je odlučio bazirati memoar u razdoblju od rođenja svoga sina do smrti svoga oca.

²⁵ The Shiva ends tomorrow my sister will go back to the orthodox neighbourhood of Mea Shearim and my brother will fly back to Thailand but until then we can still have a cup of tea together eat the strictly kosher cookies i brought for my sister from a special store savour the stories we heard about our father during the week mourning and be proud of our dad without apology or criticism just like children should.

5. ANALIZA: „DJELA OVO ĆE BOLJETI“

„Ovo će boljeti“ Adama Kaya opisuje život liječnika kroz razdoblje od godinu dana koje su naposljetku dovele do njegove ostavke. Napisan suhim satiričnim tonom, Kay se ne ustručava i prikazuje britansku Nacionalnu zdravstvenu službu u svom surovom stanju. Piše o realnosti u kojoj je osoblje preopterećeno, premalo plaćeno, neispavano i koje se smatra potrošnim. Sama struktura je kronološki uokvirena Kayevim dnevničkim zapisima, te iako znamo u kojem se vremenskom razdoblju radnja odvija, nije ograničena strukturom vremena već su odabrani oni zapisi i dani koji su se piscu činili najznačajniji za prenijeti poruku i temu djela.

Kay komentira kako većina liječnika pogotovo židovskog nasljeđa zapravo krene stopama svojih roditelja koji su također liječnici. Uspoređujući škole tvornicama prikazuje sistem kao alatnu traku koja izbacuje liječničko osoblje poput alata za rad. Ovdje počinje naznake na to da Kay smatra da se liječnici koriste kao alati u rukama sustava i da ih se ustvari ne gleda kao pripadnike društva koji mnogo toga žrtvuju da bi mogli pomoći drugima. Sam problem kreće od toga što se od njih očekuje da često rade duge satnice i ostaju prekovremeni na poslu.

*Išao sam u školu koja je u biti bila tvornica kobasica, osmišljena da izbacuje liječnike, odvjetnike i članove kabineta, a kako je moj tata bio liječnik, to je pisalo na zidovima.*²⁶(str. 15)

*Parking aparati ispred bolnice imaju bolje plaćenu satnicu.*²⁷(str. 84)

Pisac u kontekstu ovog djela koristi satiru ne samo kako bi kritizirao zdravstveni sustav već i kako bi stvorio suroviji prikaz djela dajući nefiltrirani osjećaj tijekom čitanja. Međutim glavni cilj mu je pokazati čitatelju nepravde sustava prema osoblju.

*Budući da bolnice nisu pod dovoljnim pritiskom, vlada je odlučila da svi pacijenti u hitnoj pomoći moraju biti primljeni ili otpušteni u roku od četiri sata, bez obzira jesu li imali moždani udar ili samo uganuli nožni prst.*²⁸(str. 224)

Trust je prije dva mjeseca otpustio gotovo sve bolničke tajnice, zamijenivši ih novim računalnim sustavom. Prva ključna razlika je u tome što umjesto da svoje diktafonske vrpce dajete tajnicama, sada diktirate izravno na svoje kliničko računalo, koje odabire hoće li učitati vaš audio zapis i poslati ga u inozemstvo u tajnički ekvivalent sweatshop tvornice ili će ga odmah

²⁶ I went to a school that was essentially a sausage factory, designed to churn out medics, lawyers and cabinet members, and as my dad was a doctor, it was written on the walls.

²⁷ The parking meters outside the hospital are on a better hourly rate.

²⁸ Because hospitals aren't under quite enough pressure, the government has decided that all patients in A&E need to be admitted or discharged within four hours, whether they've had a stroke or stubbed their toe.

*izbrisati bez traga. Druga ključna razlika je ta što bi kvaliteta transkripcije sugerirala da pozadina sustava uključuje dvije limenke, dužinu žice i lemura koji je istreniran tipkati.*²⁹ (str. 52)

Osoblje radi u nezahvalnim uvjetima, i tretiraju se kao potrošni faktori, čim se pokaže jeftinija opcija koja može obavljati isti posao oni bivaju zamijenjeni i smaknuti sa svojih pozicija. Ipak, u anegdoti s novim računalnim sustavom uspostavlja se da je novi sustav nepouzdan i radi njega pate ne samo i pacijenti nego i preostali zaposlenici. Sveopća kvaliteta usluge bolnice se smanjuje i odražava na osoblju. U ovom primjeru Kay koristi satiru na klasičniji način, tako da kritizira sustav u kojem radi i za svoje kolege i sebe želi bolje uvjete. Čitatelju pokušava dati do znanja da vladu nije briga ni za radnike, ali ni za pacijente iako to pokušavaju sakriti. Vlada nikada nije preuzela odgovornost za smanjenje kvalitete usluge, već dopuštaju da liječnici budu lice svih bolničkih odluka.

*Devedeset i devet posto vremena naručujemo istih desetak testova, a ipak, umjesto da damo prioritet onima koji su na vrhu popisa (čak i web stranica easyJeta zna staviti UK iznad Albanije i Azerbajdžana), oni su raštrkani po milijardu testova za koje nikad nisam čuo niti sam ih tražio. Ako ste samo blago anemični, neću gubiti vrijeme na tri minute pritiskanja prstom strelicu prema dolje. A ako ste teško anemični, neću ga naručiti jer ćete vjerojatno već biti mrtvi dok ja to učinim.*³⁰ (str. 59 – 60)

Loše strane zdravstvenog sustava isto tako utječu i na odnos liječnika i pacijenata. Na sarkastičan način Kay pokušava poslati poruku da je frustriranim liječnicima gotovo nemoguće raditi s neispravnom opremom, te da se u nekim slučajevima može dogoditi da to i odbijaju. Rezultat toga je loš odnos prema pacijentima i stavljanje pacijenata u opasne situacije.

Sustav radi na osnovnom osoblju i, u svim smjenama osim u najtišim, oslanja se na milosrđe liječnika koji ostaju duže od ugovorenog radnog vremena kako bi obavili posao. Bilo bi protiv

²⁹ Two months ago, the trust laid off almost all the hospital secretaries, replacing them with a new computer system. The first key difference is that rather than giving your Dictaphone tapes to the secretaries, you now dictate straight onto your clinic computer, which chooses to either upload your audio and send it abroad to the secretarial equivalent of a sweatshop or to instantly delete it without trace. The second key difference is that the quality of the transcription would suggest the backend of the system involves two tin cans, a length of string and a lemur who's been trained to type.

³⁰ Ninety-nine per cent of the time we order the same dozen tests and yet, rather than prioritizing those at the top of the list (even the easyJet website knows to put the UK above Albania and Azerbaijan), they're scattered throughout a billion tests I've never heard of or requested. If you're only mildly anaemic I'm not wasting the day with my finger pressing on the down arrow for three minutes. And if you're severely anaemic, I won't order it because you'll probably be dead by the time I've done so.

*svoga za što se zalažete da svjesno ugrožavate sigurnost pacijenata, pa to ne činite - što znači da ostajete do kasno nakon gotovo svake smjene.*³¹(str. 103 -104)

Usprkos nemogućim uvjetima za rad i nedovoljnim plaćama, liječnici svejedno ostaju prekovremeno i brinu se za pacijente smatrajući da je zadovoljstvo pomagati ljudima veće od nezadovoljstva oko logistike i nerealističnih očekivanja istog tog posla.

*Liječnici se ipak ne žale na novac. To nije profesija u koju idete da biste zadovoljili znakove dolara u svojim očima, što god povremeni političari rekli. Osim toga, čak i ako ste nezadovoljni svojom plaćom, ne postoji ništa što možete poduzeti u vezi s tim.*³²(str. 84)

Osim kritike prema samome zdravstvenom sustavu Kay koristi satiru odnosno humor kako bi kritizirao i političare koji iako znaju, ili bi barem trebali biti upućeni u stanje i infrastrukturu grješnog zdravstvenog sustava, tvrde da liječnici postaju liječnici samo radi novaca.

*Tako sam 2016. godine, kada je vlada počela ratovati s liječnicima – tjerajući ih da rade više nego ikad za manje novca nego ikad – osjetio veliku solidarnost s njima. A kad je vlada opetovano lagala da su liječnici jednostavno pohlepni, da prakticiraju medicinu samo za novac – za bilo što drugo osim za najbolje interese pacijenata – bio sam bijesan.*³³(str. 231)

Ovdje se vidi kako pisac koristi satiru na klasičan način, a ne samo modernijim pristupom mijesanja sa sarkazmom i ozbiljnim temama što uglavnom prevladava u djelu.

*Pretpostavljam da bi cijena ultrazvuka bila znatno niža od ove, a vi biste uštedjeli barem jedan takav prijem po noći, ali tko sam ja da kažem bolnici kako da troši svoj novac? Pogotovo kada su se upravo odlučili riješiti kreveta iz naših dežurnih soba. (Možda će uštedjeti novac na posteljini koju se sjete promijeniti svakih tjedan ili dva? Možda su bili zabrinuti da je moral malo previsok? Da će liječnici biti previše oprezni, i na tome, ako malo odspavaju?)*³⁴(str. 161)

³¹ The system runs on skeleton staff and, on all but the quietest shifts, relies on the charity of doctors staying beyond their contracted hours to get things done. It would be against everything you stand for to knowingly compromise patient safety, so you don't – which means you stay late after almost every shift.

³² Doctors tend not to complain about the money though. It's not a profession you go into to satisfy the dollar signs behind your eyes, whatever the occasional dead-mouthed politician may say. Besides, even if you're unhappy with your salary, there's sod all you can do about it.

³³ So in 2016, when the government started waging war on doctors – forcing them to work harder than ever for less money than ever – I felt huge solidarity with them. And when the government repeatedly lied that doctors were simply being greedy, that they do medicine for the money – for anything other than the best interests of the patient – I was livid.

³⁴ I suspect the cost of an ultrasonography shift would be considerably lower than this, and you'd save at least one such admission a night, but who am I to tell the hospital how to spend its money? Particularly when they've just decided to get rid of the beds from our on-call rooms. (Perhaps they'll save money on the bed linen they remember to change every week or two? Perhaps they were worried morale was running a little too high? That doctors would be too alert, too on it, if they got some sleep?)

Osim prema liječnicima, Kay napominje kako je sustav ne samo nemaran samo prema liječnicima, već je nemaran i prema samima pacijentima. Priča kako se određene pretrage mogu obaviti u samo određenom vremenu i da liječniku, koji odluči djelovati izvan propisa i pravila, može imati utjecaja na karijeru. Kay koristi sarkazam kako bi naglasio problematiku na koju ukazuje i kako bi zadržao osjećaj i ritam djela. Isto tako pomaže namjestiti zabavni ton djela dok pisac priča o nečem ozbiljnom i mračnom. Ne samo neizravno, već pacijente sustav pogađa i izravno. Određeni pacijenti se kvalificiraju za određene medicinske postupke ovisno u kojoj se bolnici prijave. Pisac smatra da je to nešto što bi zdravstveni sustav trebao popraviti i predstaviti ista pravila i procedure u svim bolnicama.

U kratko vrijeme koliko radim ovdje rekao sam lezbijskom paru da ima pravo na liječenje, ali homoseksualnom muškom paru koji želi surogat majčinstvo da nisu. Rekao sam ženi da je prestara za liječenje prema našim kriterijima, iako nije bila prestara kad je prije nekoliko mjeseci upućena ovamo. (I ne bi bila prestara nekoliko ulica dalje.) Dodijeljena mi je uloga zlonamjernog boga.³⁵(str. 212)

Osim fizički, teški radni uvjeti utječu na liječničko osoblje psihički i emocionalno, te su od strane viših kolega u hijerarhiji potaknuti da s pacijentima imaju stroge profesionalne odnose. Kay, iako to smatra važnim, isto tako smatra da se neke osnovne ljudske tradicije i kulture trebaju poštivati i nije mu jasno zašto liječnik ne bi smio otići na sprovod jednog od svojih bliskih pacijenata. Ovo nije zadnji put da pisac ideju profesionalnosti dovodi u pitanje, primjere ovakvih interakcija koristi kao primjere komplicirane veze s pacijentima koje doktori moraju trpjeti. Kako bi svojim pacijentima ispali pristupačniji Kay spominje fenomen lažne persone koju doktori stvore ispred svojih pacijenata.

Izašao sam iz klinike danas poslijepodne kako bih stigao i javio sam profesoru Fletcheru da ću otići, iz ljubaznosti. Rekao mi je da ne mogu - liječnici ne idu na sprovode svojih pacijenata, to je neprofesionalno. Nisam baš razumio zašto.³⁶(str. 82)

³⁵ In the short time I've been working here I've told a lesbian couple they are eligible for treatment but a gay male couple wanting surrogacy that they're not. I've told a woman she's too old for treatment according to our criteria, even though she wasn't too old when she was referred here a few months ago. (And wouldn't have been too old a few streets away.) I've been cast in the role of a malevolent god.

³⁶ I swapped out of clinic this afternoon so I could make it, and let Prof Fletcher know I'd be attending, as a courtesy. He told me I couldn't – doctors don't go to their patients' funerals, it's unprofessional. I didn't quite understand why.

Odabrao sam vibru "ravno na stvar" - bez gluposti, bez čavrljanja, pozabavimo se važnijim stvarima, malo sarkazma ubačeno u mješavinu.³⁷(str. 149)

Puni radni sati isto tako imaju utjecaja i na veze u životu izvan posla, te pisac ukazuje na to kroz interakcije sa prijateljima i partnerom s kojima naposljetku prekida vezu. Iako ne daje puno detalja jasno je iz konteksta da je glavni problem u vezi bio to što Kay radi previše. Isto tako njegovi prijatelji se osjećaju napušteno jer Kay ne može odvojiti nešto vremena za njih. Zbog toga se i on osjeća beskorisnim.

Stavim ruku na srce i kunem se Ronu da ga volim, on je jedan od mojih najboljih prijatelja i ne bih mu lagao. Znam da sam bio beskoristan, ali vidio sam mnogo više njega od gotovo bilo koga drugoga koga poznajem - posao me jednostavno čini nezamislivo zauzetim. Ljudi koji nisu liječnici nikada ne mogu shvatiti koliko je teško biti liječnik i utjecaj koji to ima na stvarni život.³⁸(str. 204)

Čini se prikladnim da radne obveze znače da moram odgoditi preuzimanje svojih stvari iz stana.³⁹(str. 224)

Pored loših iskustava s pacijentima, pisac smatra da je važno napomenuti i ljepotu ovog bolničkog odjela u kojem se rađa novi život i šire se obitelji. Majke i očevi su zahvalni liječnicima i radi njih je ovakav posao vrijedan trpljenja svih loših strana i iskvarenosti sveopćeg zdravstvenog sustava. Pisac spominje ovakve primjere više puta kroz djelo nastojeći da njegov ton prezira i kritike prema sistemu ne prijede kao prezir prema samoj prirodi ovoga zanata.

Ponekad su male stvari te koje čine razliku na odjelu za porođaj. Dodir vaše ruke i promrmljano hvala mame koja je previše iscrpljena porodom da bi progovorila. Ohrabrujuće kimanje vašeg konzultanta. A ponekad su stvarno ogromne stvari te koje čine razliku – poput pacijentičinog supruga koji me odvodi na stranu nakon hitnog carskog reza da mi zahvali, spominje da je šef

³⁷ I went for a 'straight to the point' vibe – no nonsense, no small talk, let's deal with the matter in hand, a bit of sarcasm thrown into the mix.

³⁸ I put my hand on my heart and swear to Ron that I love him, he's one of my best friends and I wouldn't lie to him. I know I've been useless, but I've seen a lot more of him than almost anyone else I know – the job is just unimaginably busy. Non-medics can never appreciate quite how tough it is to be a doctor and the impact it has on real life.

³⁹ Feels appropriate that work commitments mean I have to reschedule collecting all my belongings from the flat.

marketinga za britansko poslovanje velike kuće šampanjca i uzima moje ime pa može mi poslati 'nešto'.⁴⁰(str. 115)

Ono što je pisca nagnulo da otiđe iz profesionalne medicine je nesretni slučaj u kojem je poginula beba. Slučaj je bio izvan njegove moći, međutim njega je svejedno pekla grižnja savjest, te je odlučio otići. Pisac navodi da iako se dogodio nesretan slučaj i njegovi kolege suosjećaju s njim, još uvijek se od njega očekuje da sutra dođe na posao kao da se ništa nije dogodilo. Međutim iako kroz djelo kritizira zdravstveni sustav za loše mentalno zdravlje liječnika isto tako spoznaje da je to priroda posla.

Nalet ljudi koji me pitaju 'Jesi li dobro?', ali i definitivno očekivanje da ću i sljedeći dan doći na posao, čvrsto pritisnut gumb za resetiranje. To ne znači da su bili bez srca ili bez razmišljanja - to je problem koji je ugrađen u struku.⁴¹(str. 228)

Nakon poglavlja s nesretnim slučajem struktura i cjelokupni osjećaj djela se mijenja. Pisac navodi kako će ostatak djela biti ozbiljan i tu se kritika političara i britanskog zdravstvenog sustava liši satire i pisac navodi sve probleme koje uvidi u njima završavajući djelo s otvorenim pismom namijenjenim ministru zdravstva. Iako se u zadnjem dijelu struktura dnevnčkih zapisa raspada, djelo se još uvijek ubraja u memoar pošto je zadnji dio pisan s namjerom da pisac iznese svoje osjećaje o cjelokupnoj situaciji i da djelo prevede kraju u sadašnjem vremenu a ne da se čini kao da je pisano u prošlosti zajedno s ostatkom dnevnčkih zapisa.

⁴⁰ Sometimes it's the little things that make a difference on labour ward. The touch on your arm and a muttered thank you from the mum too exhausted by her labour to speak. The reassuring nod from your consultant that says 'you've got this'. And sometimes it's the really massive things that make a difference – like a patient's husband taking me to one side after an emergency caesarean to thank me, mentioning that he's head of marketing for the UK operations of a large champagne house and taking my name so he can send me 'a little something'

⁴¹ A flurry of people asking me 'Are you OK?', but also the definite expectation that I'd still come into work the next day, the reset button firmly pressed. That's not to say they were heartless or unthinking – it's a problem that's baked into the profession.

6. USPOREDBA DJELA

Prvenstveno ono što povezuje oba djela su činjenica da pripadaju žanru memoara, te da žele prenijeti ideju osjećaja a ne ideju činjenice. Isto tako oba djela neprestano balansiraju teške i ozbiljne trenutke s humorom i hirovitosti. Ono što ih razdvaja je način na koji stvaraju ritam. Dok „Sedam dobrih godina“ stvara ritam ponavljajući iste riječi kako bi naglasio poantu poglavlja, „Ovo će boljeti“ za nazive poglavlja koristi datume iz dnevnika i tako stvara strukturu dnevnčkih zapisa.

Oba djela kritiziraju državne sisteme, „Ovo će boljeti“ britanski zdravstveni sustav, a „Sedam dobrih godina“ politička tijela. Kay predstavlja individualca koji je volio svoj posao i vidio smisao i ljepotu u svom zanatu ali se naposljetku osjećao iznevjerenim od strane samog sistema. Opisujući kroz djelo sve razloge zbog kojih liječnici nisu na vrhuncu svojih mogućnosti i kako to utječe na zdravlje i sigurnost pacijenata se na kraju dogodilo i njemu i taj događaj je rezultirao tome da odustane od medicine.

Keret je stanovnik u državi i gradu koju voli, međutim koja je u središtu terorističkih napada i vojnih aktivnosti. Uz to njihovi političari se ponašaju kao da je sve u redu i stanovnici su premoreni živjeti normalne život usprkos opasnosti koja im prijete svaki dan. Oba pisca su židovskog naslijeđa, Kay spominje kako ga je njihova socijalna kultura dovela do toga da postane doktor, te da se očekivalo od njega da krene očevim stopama. Keret ide dublje u temu i piše o svojim roditeljima koji su preživjeli holokaust i pripadnicima svoje obitelji koji su se okrenuli ortodoksnom načinu života. Isto tako prikazuje svoje iskustvo s antisemitizmom u drugim državama. Njegov pristup temi o svom židovskom naslijeđu razlikuje se uglavnom u tome što Keret svoje iskustvo povezuje sa iskustvom svoje obitelji i poviješću svoje zemlje, dok Kay samo priča svoje osobno iskustvo nevezano nizašto drugo osim njega.

Što se tiče obiteljskih i prijateljskih veza Kay svog partnera osovljava slovom H kako bi ostao anonimn, dok Keret svoju ženu osovljava njenim punim imenom. Može se zaključiti da Kay svoju vezu spominje samo kako bi pokazao kako njegov posao liječnika utječe na nju. Keret svoj brak koristi kao jedan element svoje priče, dok Kay samo kao pozadinski efekt svoje priče. Keret svoju obitelj prikazuje kao glavne likove u djelu i svoju priču gradi oko njih kako bi čitatelje uveo u cjelokupno iskustvo svog života. Kay se samo fokusira na profesionalni dio svog života.

Oba pisca koriste satiru kako bi ukazali na željenu problematiku i postavili ton svojih djela. Osim satire isto tako se koriste tehnikama ironije i sarkazma. Sve tehnike se koriste u smislu kritike određenih institucija i situacija. Također korištenje ovih tehnika pomaže u razdvajanju pojmova između memoara i autobiografije. Iako sarkazam, ironija i satira nisu isključivo tehnike koje se koriste u memoarima, najčešće se koriste u pisanju memoara, te se može reći da su neke od definirajućih tehnika žanra memoara. Iako se „Sedam dobrih godina“ prvenstveno svrstavaju u zbirke kratkih priča, ono se još uvijek može definirati kao memoar pošto pisac želi prikazati svoj život ne fokusirajući se striktno na činjenice oko samog događaja, već samo iskustvo. „Ovo će boljeti“ je skupina dnevnčkih zapisa u kojima pisac svako malo razbija strukturu zapisa i počinje pisati kao običan memoar, sve dok na kraju ne odbaci koncept dnevnčkih zapisa.

Osim strukturnih razloga, satira se u djelima javlja i kao indikator estetike, te djelima daje zanimljiviji okret na teme koje žele predstaviti. Ubacivanje humora u inače emocionalno teške teme može privući čitatelje koji možda nisu navikli na sadržaje koji se dotiču ozbiljnij tematika poput smrti, ratova i tako dalje.

Djelo „Ovo će boljeti“ koristi format datuma kao naslove i znanstvene pojmove kako bi iskustva opisana bila što vjerodostojnija i prikazala se istinitijima dajući osjećaj čitanja pravog liječničkog zapisa. Dok „Sedam dobrih godina“ za cilj uzima to da djelo bude zabavno i čitljivo poput fikcije.

7. ZAKLJUČAK

U radu „Autobiografski elementi u memoarima „Sedam dobrih godina“ E. Kereta i „Ovo će boljeti“ A. Kaya“ cilj je bio analizirati autobiografske elemente i djelovanje satire u istima. U teorijskom djelu se definiraju pojmovi memoara i autobiografije, te po čemu se razlikuju, a što im je zajedničko. Naposljetku se može zaključiti da se razlike isto tako pretapaju u sličnosti i iako su razlike definirane, ove dvije literarne vrste se najčešće preklapaju, te odredba žanra nekog djela najviše ovisi o čitatelju i autoru. Usprkos tome teorijski se može odrediti razlika između autobiografije i memoara koja je najviše bazirana na tome čemu je namijenjeno samo djelo. Fokusira li se na činjenice i točan kronološki prikaz najčešće se radi o autobiografiji, paralelno tomu ako je djelo nepovezano kronološki i ističu se samo najbitniji dijelovi nečijeg života i primarni cilj je prenijeti iskustvo čitatelju, a ne činjenicu može se reći da je u pitanju memoar.

Analizom satire postavlja se pitanje na koji način se ona implementira u odabrana djela „Sedam dobrih godina“ i „Ovo će boljeti“. Može se zaključiti kako je satira našla svoje mjesto ne samo u kritici, već i u svakodnevnom životu, kroz tehnike kao što su humor, ironija, sarkazam. U modernim djelima još uvijek se javlja i u ulozi kritike prema društvu, politici, te političkim i društvenim sistemima. Analiziraju se primjeri satire iz djela. Također se očitava i njezina namjena od strane autora.

S obzirom na strukturu djela, ni „Sedam dobrih godina“ ni „Ovo će boljeti“ nisu u prvobitnom planu trebala biti memoari. „Sedam dobrih godina“ napisano je kao serija kratkih priča, dok je djelo „Ovo će boljeti“ zapravo skupina dnevničkih zapisa koje je pisac poslije sakupio i povezao u jedno djelo. Pošto nisu strukturno zamišljeni kao memoari može se zaključiti da se memoari definiraju prema tematskom faktoru, neovisno o tome kako je djelo napisano već kako je pisac planirao predstaviti ono što je napisano. U slučaju predstavljenih djela, pisci nastoje spojiti ozbiljnost svoje problematike sa zabavnim sadržajem prikazanim u svojoj radnji, i tako stvoriti djelo koje je spoj oba elementa bez da jedno prekriva drugo. Kako bi prenijeli željeni osjećaj i ton djela koristili su elemente satire i ironije. Koristeći se istim tehnikama naglašavaju drugačiji sadržaj u svojim djelima i tako stvaraju novi pristup korištenju tehnike satire bez da naštete legitimnosti poruke koju pokušavaju prenijeti i problematike koju pokušavaju naglasiti.

U analizi primjera isto tako je prikazan elemenat kritike prema sistemu u kojem se pisci odabranih djela fokusiraju najviše: Kay sa svojom kritikom prema zdravstvenom sustavu koji loše utječe na svoje zaposlenike, ali i pacijente; Keret sa svojim kritikama prema izraelskoj

vladi, točnije vojnom i političkom sistemu zbog kojeg mora misliti o budućnosti svoga sina i koji je ostavio traga na njegovoj bliskoj obitelji. Kay završava „Ovo će boljeti“ otvorenim pismom uokvirujući strukturu djela stavljajući cijeli fokus na njegovu kritiku prema zdravstvenom sustavu. Keret koji ne stavlja glavni fokus na kritiku već na svoj odnos s obitelji kao dva glavna trenutka u život navodi rođenje svog sina i smrt svoga oca. Međutim oba događaja su povezana s politikom, prvi tako što se tijekom poroda odvijao teroristički napad, a drugi tako što je Keret odlučio pričati o očevoj prošlosti, tijekom drugog svjetskog rata. Odabirući samo neke, njima važne, trenutke iz svojih života, Kay i Keret mogu svoja djela definirati kao memoare, a ne autobiografije. S tim se može zaključiti da sama struktura djela, bila ona strukturirana poput dnevnčkih zapisa ili kratkih priča, ne ovisi o tome hoće li djelo biti definirano kao memoar.

Osim različitosti valja napomenuti kako oba pisca koriste skoro iste tehnike pripovijedanja kako bi došli do istog cilja. Usprkos humorističnom tonu oba djela i korištenjem satire, oba djela se zaokružuju emocionalnim trenucima. Kay završava nesrećom koja ga je udaljila od želje za prakticiranjem medicine, a Keret završava svoje djelo poglavljem o Shivi njegova oca. Iako to nije posljednje poglavlje, očito je da se tu vrhunac privodi kraju i da je to svršetak njegovih konceptualnih sedam dobrih godina.

Oba djela nude moderan pristup pisanju memoara i time obogaćuju taj autobiografski podžanr. Način kako autori strukturiraju događaje iz svog života i svijeta oko sebe te sama struktura oba analizirana djela, pružaju čitatelju zabavan i neposredan način doživljaja života neke osobe u književnoj formi.

8. LITERATURA

1. Bloom, Edward A. and Lillian D. Bloom. (1979) *Satire's Persuasive Voice*. Ithaca and London: Cornell University, str. 60
2. Kay, A., (2022). *This Is Going To Hurt*. Boston: Mariner Books.
3. Keret, E. (2016). *The Seven Good Years*. Riverhead Books.
4. Knight, L.W. (2007). Essay: Sibling Rivalry: History and Memoir. *The Women's Review of Books*, vol. 24 (no. 4), str. 12–14.
5. LeBoeuf, M. (2007) *The Power of Ridicule: An Analysis of Satire*. Senior Honors Projects. Paper 63, str. 10
6. Renner, B. (2014). From Saturate to Satire: François Rabelais and the Renaissance Appropriation of a Genre*. *Renaissance Quarterly*, 67(2), str. 377-424.
7. Satchidanandan, K. (2001) REFLECTIONS: Thinking of Autobiography. *Indian Literature*, (2), str. 5-12.
8. Seidensticker, E., 1999. Autobiography. *Biography*, 22(1), str. 46-56.

Internetski izvori:

1. Ande, V. (2016). *Fake memoirs in contemporary history and literature*. GRIN Verlag. URL: <https://www.grin.com/document/341320> [pristup: 20.09.2022.]
2. Colby, A. (2008). Meet the grandmother of memoir fabricators. *Los Angeles Times*. URL: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2008-mar-14-et-cradle14-story.html> [pristup: 20.09.2022.]
3. Dukes, J. (2019). *What Is a Memoir?* Celadon Books. URL: <https://celadonbooks.com/what-is-a-memoir/> [pristup: 20.09.2022.]
4. Hussey, R. (2018). What's the Difference Between Memoir and Autobiography? BOOK RIOT. URL: <https://bookriot.com/difference-between-memoir-and-autobiography/> [pristup: 20.09.2022.]
5. masterclass (2021). *Memoir and Autobiography: Learn the Differences and Tips for Writing Memoir and Autobiography*. MasterClass. URL: <https://www.masterclass.com/articles/memoir-and-autobiography-learn-the-differences-and-tips-for-writing-memoir-and-autobiography#what-is-an-autobiography> [pristup: 20.09.2022.]

6. The Editors of Encyclopedia Britannica (2017). Memoir | historical genre. In: Encyclopædia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/memoir-historical-genre> [pristup: 20.09.2022.]
7. Xue, J. (2019). Choosing the Type of Memoir to Write. prowritingaid.com. URL: <https://prowritingaid.com/art/942/selecting-and-writing-a-memorable-memoir-.aspx> [pristup: 20.09.2022.]